

РОЗДІЛ II. СУСПІЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ

УДК 811.111'373.43

Майя Жулінська,

доцент кафедри іноземних мов та перекладу,

Волинський національний університет імені Лесі Українки,

ORCID ID 0000-0001-9110-649X

may.zhulinska@ukr.net

DOI 10.29038/2524-2679-2021-01-63-72

НЕОЛОГІЗМИ ПЕРІОДУ ПАНДЕМІЇ ЯК ВІДОБРАЖЕННЯ СУСПІЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ

У статті здійснено аналіз неологізмів, які виникли під час пандемії коронавірусу COVID-19 та вербалізують події й реалії життя у світі. Об'єктом вивчення цього дослідження стали лексичні інновації, що з'явилися в англійській мові протягом 2020–2021 рр.

Подано короткий огляд теоретичних підходів до проблеми вивчення неологізмів. Наголошено на проблемі тривалості неологізмів певного історичного періоду в мові, їх фіксації в словниках. Проаналізовано зміни в житті суспільства під час пандемії, поведінку й прагнення людини в умовах ізоляції та, відповідно, зміни в лексичному складі мови у зв'язку з необхідністю нової номінації. У дослідженні запропоновано назву «коронанеологізми» для позначення лексичних інновацій, які утворилися внаслідок епідемії коронавірусу.

У результаті розподілу вибраних лексичних інновацій виокремлено шість тематичних груп, розділених на підгрупи: інформація, ізоляція, людина, економіка, хвороба й симптоми, вакцинація. Тематична група неологізмів, що описує ізоляцію в умовах пандемії, охоплює декілька підгруп, які характеризують суворий карантин і його послаблення, соціальне дистанціювання, проведення часу на карантині та наслідки ізоляції. Тематичну групу, що охоплює неологізми, котрі утворилися для позначення поведінки людини під час пандемії, розподілено на лексичні інновації, які характеризують суперечливе ставлення до обмежень, стан людини в нових умовах, вікові категорії цього періоду. Подано приклади найцікавіших нових слів та їх тлумачення.

У статті визначено моделі утворення лексичних інновацій сучасної англійської мови, що виникли під час пандемії COVID-19, проаналізовано їх структуру, семантику й походження. Виокремлено такі найпродуктивніші способи утворення вибраних неологізмів, як словоскладання та телескопія. Визначено головні функції нових слів. Установлено основні причини появи нових лексем, а саме: необхідність номінації, гра слів, мовна економія.

У роботі обґрунтовано необхідність і перспективи подальшого вивчення нової лексики, пов'язаної з глобальними катастрофами у світі та різкими змінами в житті суспільства.

Ключові слова: *неологізм, пандемія, коронавірус, телескопія, словоскладання.*

1. ВСТУП

Постановка проблеми. Одним із найактуальніших питань сучасної лінгвістики є вивчення неологізмів, оскільки дослідження складу лексичних новоутворень, їхніх структурних особливостей, функціонального призначення сприяє розв'язанню багатьох проблем лексикології, словотвору, граматики, стилістики. Поява лексичних інновацій безпосередньо пов'язана з особливостями певного історичного періоду. Велика кількість неологізмів в англійській мові з'явилась у зв'язку з епідемією COVID-19. Деякі слова й словосполучення є абсолютно новими для носія мови; інші існували раніше, але отримали нове осмислення; є також вузькоспеціальні поняття, які розширили сферу вживання до повсякденності. Лексичні інновації цього періоду найбільш яскраво відображають процеси динамічного розвитку мовної системи, унаслідок чого потребують різнобічної лінгвістичної інтерпретації..

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Багато лінгвістичних праць стосується вивчення неологізмів (Л. Бархударов, Б. Гарден, А. Дармстетер, Є. Єнікєєва, К. Катлер, Г. Кеннон, М. Коен, Ю. Зацний, А. Рей, А. Сарієва, Р. Синдега, А. Херберг та ін.), але зростає потреба дослідження динаміки словотворчої системи мови, необхідності виявлення того, які лексичні сфери більш схильні до поповнення в певний період часу розвитку суспільства й чому, визначення впливу екстралінгвальних чинників на розвиток неології сучасної англійської мови.

Мета статті – визначення специфіки виникнення й функціонування неологізмів англійської мови, які утворилися під час пандемії, на основі класифікації та лексичного аналізу обраних неологізмів за 2020 р.

Методика дослідження. Для досягнення поставленої мети в роботі використано метод суцільної вибірки неологізмів, які виникли у зв'язку з

пандемією COVID-19, з англomовних словників; метод аналізу лексичних дефініцій задля їх подальшого розподілу за тематичними групами; описовий метод для аналізу, класифікації та систематизації вибраних лексичних інновацій, їхніх структурно-семантичних і функціональних особливостей; семантичний та етимологічний аналіз вибраних неологізмів для розуміння чинників, що сприяли їх появі, інноваційного смислу й експресивного забарвлення лексем; словотвірний аналіз, котрий дав змогу встановити основні способи утворення «коронанеологізмів»

2. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Для лексичних інновацій, які з'явилися в англійській мові в період пандемії COVID-19, використовуємо назву «коронанеологізми», створену за аналогією з «coronacoines» («corona» + «coines»), де під «coines» маємо на увазі «створення нових слів і виразів» [1].

Для класифікації вибраних неологізмів ми виділили шість тематичних груп.

1. Інформація. Із початку пандемії людство зіткнулося з величезним потоком нової інформації, частина якої не відповідала дійсності й навіть сіяла паніку. У результаті з'явився такий неологізм, як *infodemic* (*information* + *epidemic*), який позначає «надмірну кількість інформації стосовно COVID-19, правдивої та ні, іноді навмисно спотвореної». Цей термін навіть був уведений ВООЗ для позначення «фейковий» і, як наслідок, створено спеціальну платформу для боротьби з прихильниками теорії змови й троями в інтернеті. Прикладом нового слова з подібним значенням може бути також *coronatrolls* (*corona* + *trolls*) – *неправдивий контент для приваблення веб-трафіка*.

Карантин змусив більшість людей залишатися вдома і, як наслідок, надмірно використовувати інтернет та соціальні мережі як джерело інформації. У результаті з'явилися неологізми, що позначають цей процес, наприклад *doomscrolling* (*doom* + *scroll*) – *довготривале читання гнітючих новин про пандемію*.

2. Карантин. Локдаун. Ізоляція. Передусім, потрібно зазначити, що поява експресивних неологізмів, які позначають період пандемії загалом, є цілком закономірною. Це яскраво демонструють такі лексичні інновації: *coronapocalypse* (*coronavirus* + *apocalypse*), *coronageddon* (*corona* + *armageddon*) – *кінець світу, викликаний епідемією Covid-19*; *quarantimes* (*quarantine* + *times*) – *період епідемії коронавірусу* [2; 3].

Нові правила поведінки, обмеження і їх наслідки дали поштовх виникненню низки нових лексичних інновацій. Ця група містить як неологізми, пов'язані із суворими нормами, створеними для протидії розповсюдженню захворюваності, так і ті, що позначають їх послаблення. Наприклад, *coronavacation* (*quarantine* + *vacation*) – перебування в самоізоляції через епідемію коронавірусу; *WFH* («*Working from home*»); *coronavoid* (*coronavirus* + *void*) – вулиці, спорожнілі через коронавірус. І навпаки, *social bubble* – невелика група (сім'я або друзі), яким дозволено бачитися, коли заходи стосовно блокування COVID-19 поступово послаблюються; *covexit* (*covid* + *exit*) – процес послаблення обмежень у суспільному житті, накладених пандемією; *double bubble* – люди з двох окремих домогосподарств, яким дозволено бачитися один з одним у рамках поступового пом'якшення обмежень під час пандемії [2; 3].

Цікавою виявилася також тенденція до нового позначення днів тижня у зв'язку з карантинном: *Blursday* (*blur* + *day*) – будь-який день тижня під час пандемії COVID-19, від того, що людина втрачає відчуття часу. До пандемії це слово означало «день пияцтва або похмілля». Відповідно інші подібні лексичні одиниці: *Someday*, *Noneday*, *Whoseday?*, *Whens-day?*, *Whyday?*, *Doesn'tmatterday* [4].

Наступна група, яка охоплює досить велику кількість лексичних новоутворень, пов'язана з дотриманням соціальної дистанції, або *social distancing*, новим терміном для більшості з нас, але який став повсюдним, охоплюючи безпечні практики запобігання поширенню хвороби. До соціальної дистанції додано також дієслово *socially distance*. Словосполучення *social distancing* стало джерелом виникнення інших неологізмів на цю тематику: *overdistancing* (надмірне дистанціювання) – коли ви намагаєтесь тримати дистанцію, а людина в черзі стає на утворене перед вами місце; *domino distancing* (дистанціювання за принципом доміно) – коли людина за вами стає занадто близько до вас, змушуючи всіх рухатись уперед. І навіть *emotional distancing* (емоційне дистанціювання) – це коли ви вирішуєте, що ще не готові до серйозних рішень у ваших стосунках і навіть до розмов із цього приводу.

До окремої підгрупи відносимо неологізми, які виникли для позначення того, як люди проводять свій час, перебуваючи на карантині й самоізоляції. Інновація *quarantrends* (*quarantine* + *trends*) – модні заняття протягом самоізоляції може слугувати назвою цієї підгрупи, яка охоплює низку інших лексичних одиниць: *quarantech* (*quarantine* + *technologies*) – гаджети та додатки, які допомагають убити час у самоізоляції; *quarantips* (*quarantine* + *tips*) – поради з питань одягу, їжі й

стилю життя, які даються людям, що перебувають у самоізоляції; **coronortunity** (*coronavirus + opportunity*) – створена пандемією можливість зайнятися будинком, відіспатися або зробити щось, на що зазвичай не вистачає часу.

Привертає увагу ще одна підгрупа «коронанеологізмів», яку можна позначити як «наслідки ізоляції» та лексичні інновації якої зазвичай є жартівливого характеру. Найчастіше такі неологізми пов'язані із зайвою вагою через відсутність активності протягом карантину. Наприклад: **COVID-30** – вага у фунтах, котру набирає середньостатистичний дорослий під час карантину. Або **flattening the curve** (згладжування кривої) – спроба натягнути улюблені джинси після набраних кілограмів [4].

Крім того, тенденція знаменитостей, які відросли вуса під час пандемії коронавірусу, підштовхнула до створення таких лексичних інновацій, як **lockdown tache** (*lockdown + moustache*) – вуса, відросли протягом карантину та **isobeard** (*isolation + beard*) – борода, яка відросла за час перебування в самоізоляції.

Кілька місяців 2020 р., проведених в умовах карантинних обмежень, радикально вплинули на кількість розлучень і розставань у світі. Мільйони людей не змогли впоратися з щоденною рутиною, взаємним роздратуванням і життям разом у режимі 24/7. У результаті виникають нові лексичні одиниці, наприклад **covidivorce** (*covid + divorce*) – процес розірвання шлюбу як наслідок того, що пара проводить разом надто багато часу протягом локдауну.

І, нарешті, несподіваним наслідком карантинних обмежень став неологізм **lockstalgia** (*lockdown + nostalgia*) – відчуття ностальгії за періодом локдауну, виникнення якого доводить, що багатьом запам'яталися не лише негативні моменти протягом ізоляції.

3. Людина в період пандемії. На нашу думку, найекспресивнішими неологізмами, пов'язаними з COVID-19, виявилися ті, що характеризують поведінку й стан людини під час пандемії. Їх можна розділити на три підгрупи. Перша охоплює лексичні інновації, що позначають тих, хто сприймає нові правила життя, дотримується їх, намагається адаптуватися; друга – навпаки, супротивників обмежень і вимог. Продемонструємо це такими прикладами: **covidol** (*COVID-19 + idol*), **covidient** (*COVID-19 + obedient*) – зразковий громадянин, який дотримується соціального дистанціювання. І, навпаки, **coronaroamers** (*coronavirus + roamers*) – егоїстичні люди, котрі нехтують правилами самоізоляції; **anti-masker, face naked** – особа, яка відмовляється дотримуватися правил носіння маски в публічних місцях. Третя підгрупа охоплює лексичні інновації,

які позначають крайнощі в поведінці людини, викликані пандемією. Наприклад, *covidiot* (*COVID-19 + idiot*) – людина або надмірно безтурботна й демонструє зверхнє ставлення до небезпеки заразитися, або піддається паніці в гіпертрофованій формі через коронавірус. Або *Co-Viddy* (суфікс *-dy*) – той, хто демонструє дивну поведінку, викликану страхом перед коронавірусом [2; 3; 4; 5].

Неологізми, які описують стан людини в період пандемії, здебільшого пов'язані зі страхом і тривожністю, самотністю: *coronaphobia* (*coronavirus + phobia*), *coronavirusing* – страх перед коронавірусом; *caronely* – відчуття самотності через пандемію [3; 6].

На особливу увагу заслуговують неолексеми, пов'язані з пандемією, що позначають представників покоління, які зазвичай утворилися за аналогією з бебі-бумерами й мілленіалами, наприклад: *coronallennial / coronial* (*coronavirus + millennial*) – діти, які народилися в часи пандемії; *coronavirus baby* – дитина, зачата під час карантину; *quaranteens* (*quarantine + teens*) – діти-тінейджери в період коронавірусу; *Boomer remover* – альтернативна назва коронавірусу, що вражає переважно покоління бебі-бумерів – осіб, які народилися між 1946 і 1964 рр.

Цікавою виявилася також тенденція до виникнення нових видів зайнятості та посад, як-от *space marshal* – хтось, чия робота полягає в тому, щоб люди дотримувалися правил фізичного дистанціювання в таких місцях, як магазини, бібліотеки тощо.

4. Економіка. Потрясіння в економіці у 2020 р., викликані наслідками COVID-19, також стали причиною утворення нових слів і висловів. Найяскравіше період економічної світової кризи відображено в лексичних інноваціях *coronacrisis* (*corona + crisis*) – світова економічна криза, причиною якої стала пандемія, *coronaclosed* (*coronavirus + close*) – бізнес, закритий через коронавірус, *shecession* (*she + recession*) – економічний спад, який впливає переважно на жінок [2; 3].

У результаті намагань урятувати бізнес також виникають нові лексеми, наприклад *coronawashing* (*coronavirus + whitewashing*) – продаж із метою прибутку звичайних товарів як таких, що допомагають запобігти зараженню коронавірусом або вилікувати від нього.

5. Хвороба й симптоми. Назва нового та невідомого раніше вірусу сприяла утворенню низки синонімів: *COVID-19*, *SARS-CoV-2*, *coronavirus*, *nCoV*, *2019-nCoV*, – які стали повсякденними навіть на офіційному рівні. Альтернативною назвою коронавірусу стає також *Chinese Flu* (через імовірне місце виникнення хвороби), а пізніше утворений за аналогією *Trump flu*.

Також цілком закономірне утворення нових слів для позначення хворих людей і тих, хто одужав: *coronic* (суфікс *-ic*) / *be coroned* – інфікований коронавірусом. І навпаки, *coronator* (суфікс *-or*) – людина, яка перемогла коронавірус, слово утворене за аналогією з *terminator*.

Окрему підгрупу утворили «коронанеологізми», що позначають неприємні симптоми, котрі виникають під час хвороби, наприклад *Covid toe* – висип або червоний набряк на пальцях ніг; *coronavision* – проблеми із зором; *long covid* – довготривале погане самопочуття людей, котрі перехворіли.

6. Вакцинація. Необхідною умовою для остаточної перемоги над небезпечним вірусом є вироблення імунітету до нього. Найбезпечніший спосіб досягти цього – за допомогою вакцини, технології, на яку людство часто спиралось у минулому, щоб зменшити кількість загиблих від інфекційних хвороб. Протягом 2020 р. і дотепер величезна кількість спеціалістів в усьому світі працювали над розробкою вакцин, котрі захищають від SARS-CoV-2, вірусу, що викликає COVID-19. Сподівання більшості людей на планеті почали здійснюватися наприкінці 2020 р. – на початку 2021 р. із початком вакцинації в провідних країнах. У результаті великої уваги до цього процесу стали виникати нові слова й вислови. Так, неологізм *V-Day* – день, коли у Великобританії була розпочата програма вакцинації проти вірусу COVID-19, створений на основі вже наявного слова, але набув нового значення.

Особливо активізувались у вживанні нові слова з основою «vaccine», що доводить, скільки уваги прикуто до теми вакцинації. Наприклад, *vaccine stamp* – відмітка про щеплення в паспорті; *vaccine flop-sweat* – неприємні побічні ефекти після вакцинації від COVID-19 [2].

Можна з упевненістю прогнозувати найближчим часом появу неологізмів для позначення як самої вакцини, так і тих, хто вже прищепився, або пов'язаних із цим явищем ознак і процесів.

Для усвідомлення значення неологізмів, потрібно, передусім, вивчити моделі їх утворення та виявити їхні словотвірні типи, оскільки саме за допомогою словотворення виникають нові лексичні одиниці. По-перше, зазначимо, що майже всі неологізми, пов'язані з тематикою коронавірусу, є іменниками. Це пояснюється постійною потребою в розширенні номінації, яка, зі свого боку, зосереджена на сфері предметів і явищ.

По-друге, у ході вивчення морфологічної структури вибраних неологізмів виявлено, що найпродуктивнішим засобом їх утворення є злиття слів, у результаті якого з'являються слова-злитки, або бленди. Такі лексичні одиниці найбільш експресивні й емоційно забарвлені,

їм притаманні свіжість і несподіванка, цікаве звучання, риси, які часто створюють гумористичний ефект. Крім того, прагнення до стислості та одночасно висока інформативність висловлювання зумовлюють надзвичайну популярність використання одиниць цього типу.

Достатньо продуктивним способом утворення «коронанеологізмів» є словоскладання. Це пояснюється номінативною функцією мови. У ході дослідження виявлено, що словотворчі елементи *-covid*, *-coron*, *-quaran* – найактивніші в процесі формування нової лексики періоду пандемії, і здебільшого складні слова утворено за моделлю $N + N = N$. Іноді застосовано прийом словоскладання за моделлю $A + N = N$ (*long covid*).

За результатами дослідження виявлено, що найпродуктивнішими засобами утворення «коронанеологізмів» є телескопія й словоскладання. Обидва способи є компактними та зручними, про їх значення легко здогадатися, спираючись на значення складових частин, що й пояснює їх популярність.

Афіксальний спосіб утворення є менш ефективним, порівняно з телескопією та словоскладанням. Найпродуктивнішими у формуванні таких лексичних новоутворень стали суфікс *-ial* (*coronial*), який часто використано для позначення якості чогось; префікс *anti-* (*anti-masker*), що позначає незгоду або протиставлення.

Лексичні інновації періоду пандемії, утворені за допомогою аббревіації, становлять нечисленну групу й найчастіше пов'язані з найменуванням захворювання і його симптомів.

Отже, можемо визначити основні функції «коронанеологізмів»:

1. Практична функція, яка полягає в інформуванні людей про події, зміни, ужиті заходи, пов'язані з пандемією.
2. Оцінна функція передбачає критичне ставлення, осуд чи схвалення щодо поведінки людини під час пандемії.
3. Гумористична функція, яка забезпечує відчуття полегшення у важкій ситуації, діє як механізм подолання труднощів, із якими зіткнулося людство [7].

3. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Неологізми постійно нагадують нам, що мова – це знакова система, яка постійно змінюється й поповнюється. Неологізми відображають здатність мови розвиватися паралельно з розвитком суспільства, його культури та технологій. Більшість лінгвістів стверджують, що мова завжди стає високопродуктивною та інноваційною в часи потрясінь і трагедій.

Проведене дослідження демонструє, наскільки нова лексика повністю відображає функціонування масової свідомості в період катастрофічних соціальних змін; підтверджує, що цей період, безсумнівно, увійде однією з найяскравіших сторінок у мовну історію творення нових слів і стійких зворотів мови. І хоча неможливо спрогнозувати, скільки ще нових слів, пов'язаних із пандемією, з'явиться в англійській мові та чи приживуться вони в подальшому, однак цей феномен заслуговує на увагу й вимагає подальшого вивчення.

Перспективою подальших досліджень може бути контрастивний аналіз лексичних інновацій, пов'язаних із пандемією коронавірусу, в англійській та українській мовах; вивчення причин закріплення в мові нових слів у довгостроковій перспективі, нових методів для дослідження неолексики, динаміки й закономірностей засвоєння мовою різних новоутворень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Christine, Ro. Why we've created new language for coronavirus. URL: <https://www.bbc.com/worklife/article/20200522-why-weve-created-new-language-for-coronavirus>
2. A blog from Cambridge Dictionary. Category: New Words. URL: <https://dictionary-blog.cambridge.org/category/new-words/>
3. Urban Dictionary. URL: <https://www.urbandictionary.com/define.php?term>
4. Koronavirusnyi angliyskiy slovar ot New Yorker. URL: <https://cambridge.ua/news/funny-corona-vocabulary/>
5. New Words We Created Because Of Coronavirus. URL: <https://www.dictionary.com/e/s/new-words-we-created-because-of-coronavirus/#1>
6. Macmillan Dictionary. URL: <https://www.macmillandictionary.com/dictionary/british/>
7. Kyra Dupont. Do you speak Covid? URL: <https://www.heidi.news/geneva-solutions/covid-slang-let-s-check-if-you-re-up-to-coronapace>

NEOLOGISMS OF THE PANDEMIC PERIOD AS A REFLECTION OF SOCIAL CONSCIOUSNESS

The article is devoted to the analysis of neologisms that arose during the COVID-19 coronavirus pandemic and verbalize the events and realities of life in the world. The object of this study is lexical innovations that appeared in the English language during 2020–2021.

A brief overview of theoretical approaches to the problem of studying neologisms has been given. The problem of the duration of neologisms of a certain historical period in the language, their fixation in dictionaries has been emphasized. The changes in social life during the pandemic, the behavior and aspirations of a person in the conditions of isolation, and, accordingly,

the changes in the lexical structure of the language due to the need for a new nomination have been analyzed. The name «coronaneologisms» has been proposed in the study to denote lexical innovations formed as a result of the coronavirus epidemic.

As a result of the distribution of the chosen lexical innovations six thematic groups divided into subgroups have been allocated: *information, isolation, the person, economy, illness and symptoms, vaccination*. The thematic group of neologisms describing isolation during a pandemic includes several subgroups that characterize: *strict quarantine and its weakening, social distancing, spending time in quarantine and the consequences of isolation*. The thematic group, which includes neologisms formed to denote human behavior during a pandemic, has been divided into lexical innovations that characterize *contradictory attitude to restrictions, the human state in the new conditions, age categories of this period*. Examples of the most interesting new words and their interpretation have been given.

The article identifies the formation models of lexical innovations of modern English, which arose during the pandemic COVID-19, analyzes their structure, semantics and origin. The most productive ways of formation of the chosen neologisms, as word formation and blending have been allocated. The main functions of new words have been defined. The main reasons for the emergence of new words have been established: the need for nomination, linguistic economy, and word play.

The paper substantiates the need and prospects for further study of new vocabulary related to global catastrophes in the world and drastic changes in society.

Key words: neologism, pandemic, coronavirus, blending, word formation.

REFERENCES

1. Christine, Ro. Why we've created new language for coronavirus. URL: <https://www.bbc.com/worklife/article/20200522-why-weve-created-new-language-for-coronavirus>
2. A blog from Cambridge Dictionary. Category: New Words. URL: <https://dictionaryblog.cambridge.org/category/new-words/>
3. Urban Dictionary. URL: <https://www.urbandictionary.com/define.php?term>
4. Koronavirusnyiy angliyskiy slovar ot New Yorker. URL: <https://cambridge.ua/news/funny-corona-vocabulary/>
5. New Words We Created Because Of Coronavirus. URL: <https://www.dictionary.com/e/s/new-words-we-created-because-of-coronavirus/#1>
6. Macmillan, Dictionary. URL: <https://www.macmillandictionary.com/dictionary/british/>
7. Kyra, Dupont. Do you speak Covid? URL: <https://www.heidi.news/geneva-solutions/covid-slang-let-s-check-if-you-re-up-to-coronapace>

Матеріал надійшов до редакції 16.01.2021 р.